

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение Институт востоковедения

УТВЕРЖДАЮ

Проректор
по образовательной деятельности КФУ
Проф. Минзарипов Р.Г.

"__" _____ 20__ г.

Программа дисциплины

Текстология БЗ.ДВ.10

Направление подготовки: 030600.62 - История

Профиль подготовки: История и культура Поволжья и Приуралья

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Миннуллин З.С.

Рецензент(ы):

Мустафина Д.А.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Гилязов И. А.

Протокол заседания кафедры No ____ от "____" _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института международных отношений, истории и востоковедения (отделение Институт востоковедения):

Протокол заседания УМК No ____ от "____" _____ 201__ г

Регистрационный No

Казань
2014

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Миннуллин З.С. кафедра татароведения и тюркологии отделение Институт востоковедения , Zavdat.Minnullin@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Цель освоения дисциплины "Текстология" - сформировать у студентов навыки работы с источниками , проведения текстологического анализа и подготовки к изданию.

В процессе преподавания дисциплины ставятся следующие основные задачи:

- Обеспечить усвоение студентами теоретических знаний по текстологии;
- Познакомить с основами текстологического анализа; сформировать навыки работы с текстами, их обработки и подготовки к изданию;
- Научить пользоваться полученными теоретическими знаниями в процессе работы с арабографическими текстами XIX- начала XX веков;
- Научить применять полученные знания для решения задач профессиональной деятельности.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.ДВ.10 Профессиональный" основной образовательной программы 030600.62 История и относится к дисциплинам по выбору. Осваивается на 3 курсе, 6 семестр.

Федеральный государственный образовательный стандарт по направлению подготовки "История" (бакалавриат) предусматривает изучение дисциплины "Текстология" в составе профессионального цикла, его базовой части, модуля 1.История и культура народов Поволжья и истории татарского народа, формирование методики работы с источниками и осуществления научно-исследовательской деятельности с их привлечением.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-1 (общекультурные компетенции)	владение культурой мышления; способность к восприятию, анализу, обобщению информации, постановке цели и выбору путей ее достижения;
ОК-6 (общекультурные компетенции)	стремление к саморазвитию, повышению квалификации и мастерства;
ПК-1 (профессиональные компетенции)	способность демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста, представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии;
ПК-2 (профессиональные компетенции)	владение базовыми навыками сбора и анализа языковых и литературных фактов с использованием традиционных методов и современных информационных технологий;
ПК-3 (профессиональные компетенции)	свободное владение основным изучаемым языком в его литературной форме;

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ПК-11 (профессиональные компетенции)	готовность к распространению и популяризации филологических знаний и воспитательной работе с учащимися;
ПК-12 (профессиональные компетенции)	владение базовыми навыками создания на основе стандартных методик и действующих нормативов различных типов текстов;
ПК-13 (профессиональные компетенции)	владение базовыми навыками доработки и обработки (например, корректура, редактирование, комментирование, реферирование) различных типов текстов;
ПК-14 (профессиональные компетенции)	владение навыками перевода различных типов текстов(в основном научных и публицистических, а также документов) с иностранных языков и на иностранные языки; аннотирование и реферирование документов, научных трудов и художественных произведений на иностранных языках.
ПК-4 (профессиональные компетенции)	владение основными методами и приемами различных типов устной и письменной коммуникации на основном изучаемом языке;
ПК-5 (профессиональные компетенции)	способность применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы(литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно- исследовательской деятельности;
ПК-6 (профессиональные компетенции)	способность проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик в конкретной узкой области филологического знания с формулировкой аргументированных умозаключений и выводов;
ПК-7 (профессиональные компетенции)	владение навыками подготовки научных обзоров, аннотаций, составления рефератов и библиографий по тематике проводимых исследований, приемами библиографического описания; знание основных библиографических источников и поисковых систем;

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- теорию текстологии;
- основное содержание, методы и средства работы с текстами;
- основы текстологического анализа.

2. должен уметь:

- работать с источниками, текстологически обрабатывать и анализировать их содержание;
- формировать основной текст и готовить его к изданию;
- определять время написания текста, составлять комментарий и примечания, работать с указателями, библиографическими справками и словарями;
- работать с арабографическими текстами XIX-XX веков;
- пользоваться научной и справочной литературой, библиографическими источниками и современными поисковыми системами; ориентироваться в научной, справочной, методической литературе на родном, русском и иностранном языках.
- применять полученные знания в научно- исследовательской и других видах деятельности.

3. должен владеть:

- основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области текстологии; текстологического анализа;
- базовым терминологическим инструментарием текстологии.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

В результате освоения дисциплины обучающийся должен знать:

- теорию текстологии;
- основное содержание, методы и средства работы с текстами;
- основы текстологического анализа.

уметь:

- работать с источниками, текстологически обрабатывать и анализировать их содержание;
- формировать основной текст и готовить его к изданию;
- определять время написания текста, составлять комментарий и примечания, работать с указателями, библиографическими справками и словарями;
- работать с арабиграфическими тестами XIX-XX веков;
- пользоваться научной и справочной литературой, библиографическими источниками и современными поисковыми системами; ориентироваться в научной, справочной, методической литературе на родном, русском и иностранном языках.
- применять полученные знания в научно- исследовательской и других видах деятельности.

владеть:

- основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области текстологии; текстологического анализа;
- базовым терминологическим инструментарием текстологии.

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет зачетных(ые) единиц(ы) 72 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины зачет в 6 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Введение. Предмет и основные задачи курса. Научная литература. Этапы развития текстологии. Литературные источники и текстология.	6	1	4	4	0	тестирование
2.	Тема 2. Типы изданий: документальные, критические, академические, научно-популярные издания.	6	2	4	4	0	реферат
3.	Тема 3. Подготовка текстов к изданию. Основной текст.	6	3	4	4	0	тестирование
4.	Тема 4. Особенности текстологической обработки текстов. Транслитерация и транскрипция. Комментарий. Примечание.	6	4	6	6	0	домашнее задание
	Тема . Итоговая форма контроля	6		0	0	0	зачет
	Итого			18	18	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Введение. Предмет и основные задачи курса. Научная литература. Этапы развития текстологии. Литературные источники и текстология.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Һәр мәдәни милләт үзенең язма һәм тарихи мирасын жыю, саклау, өйрәнү һәм пропагандалауны кайгырта. Бу эш белән филологиянең, әдәбият гыйлеменең бер тармагын тәшкил итүче фән ? текстология шөгильләне. Текстология (лат. textus ? тукума (нигез) һәм ... логия), язма һәм басма әдәбият, фольклор әсәрләре текстларын тәнкыйди тикшерү, аныклау, чыганаclarны, тарихны өйрөнөп басмага хәзерләү белән шөгильләне торган фән. Мәгълүм булганча, аныкланган ышанычлы текстларга нигезләнмичә әсәрне идея-художество һ.б. яклардан өйрәнү, әсәргә яисә язучы, галим, автор ижатына идея-эстетик анализ ясап булмый. Төрле вакытта ижат ителгән әсәрләргә, ягъни тикшерү объектына карап, текстология яки антик дәвер, урта гасырлар (яисә медиевистик текстология) һәм яңа әдәбият тармаclarына бүленә. Төрки-татар текстологиясен түбәндәге төрләргә бүлү кабул ителгән: 1) татар әдәбиятының борыңгы һәм урта гасырлар кулъязма ядкәрләре текстологиясе; 2) яңа әдәбият текстологиясе (XVIII йөз ахырыннан басма татар китабы) 3) халык авыз ижаты әсәрләре текстологиясе. Татар әдәбияты текстологиясе үзенең тамырлары белән түбәндәге ике традициягә барып тоташа: - ислам фәненә караган, фәлсәфи, филологик эчтөлекле китапларга Шәрыктагыча аңлатма бирү традициясе - урта гасырлардагы гомум төрки филологик ядкәрләр.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Текстологияның төп ысулы ? текстка филологик анализ ясау. Шулай ук ихтималлык-статистик, фотомеханик ысуллар да кулланыла. Һәрбер дәвердә әдәби әсәрләрнең һәм тарихи хезмәтләрнең барлыкка килүендә үзләренә генә хас ысуллар (методлар), үзенчәлекләр бар. Әйттик борынгы һәм урта гасырлар әдәбияты яисә фольклор әсәрләре кулдан күчерелеп, телдән-телгә сөйләнеп таралганнар һәм шуңа күрә аларга төрле үзгәрешләр кәргән, вариантлары барлыкка килгән. Текстолог төрле вариантларны үзара чагыштырып, иң борынгы һәм ышанычлы күчermәне нигезгә алып, тәнкыйди текстлар эшләү белән шөгильләне. Ягъни ул әсәрләрне басмага әзерли. Урта гасырларда ижәт ителгән күп кенә әсәрләрнең, тарихи хезмәтләрнең кем тарафыннан язылуы мәгълүм түгел. Текстолог шулай итеп теге яки бу әсәрнең авторын ачыклау, тәгаенләү (атрибутика), әсәрнең язылу урынын һәм вакытын ачыклау, әгәр дә әсәр басылып чыккан булса басмаларын ачыклау (исәпкә алу) белән дә шөгильләне. Язучының, авторының ижәт процессын аңлау, ижәт психологиясен төшенү өчен, ижтимагый һәм әдәби-эстетик карашлары эволюциясен (үзгәрешен) аңлау өчен аның кулъязмаларының тарихын, икенче төрле әйткәндә ?текст тарихын? өйрөнү зарури. Беренчедән, язучы үз әсәрен кат-кат эшкөртә, камилләштерә. Икенчедән, әсәрнең басмаларында цензура һәм мөхәррирләр тарафыннан төрле үзгәрешләр кертелгә мөмкин. Өченчедән, әсәр басылганда төрле хаталар китәргә, кайбер жөмлөләр, хәтта әсәрнең кайбер кисәкләре төшөп калырга мөмкин. Шуңа күрә әдипнең ижәт процессын тулырак күз алдына китерү өчен аның кулъязмаларын, үзе карап төзәтеп чыккан корректураларын өйрөнөргә кирәк. Әсәрнең нәшрият, цензура архивында сакланган нөсхәләрен тәнкыйди тикшерергә һәм баскан вакытта жиберелгән хаталарны ачыкларга кирәк. Менә шушы таләпләрне үтәү, әсәрнең автор үзе язган вариантын тулысынча басарга әзерләү ? текстолог-галимнең төп бурычы булып тора. Шушы эшләр эшләнми торып, ягъни язучының, гомумән, теге яки бу авторының жөнтөкләп тикшерелеп дөньяга чыгарылган хезмәтләре булмый торып, аның ижаты, әдәби-эстетик, ижтимагый-сәяси карашлары турында фикер йөртү, аңа бәя бирү берьяклыгына булачак.

Тема 2. Типы изданий: документальные, критические, академические, научно-популярные издания.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Хәзерге вакытта татар китаплары күптөрле формада нәшер ителә. Аерым авторларның күптомлыклары, төрле жыентыклар һәм шулай ук серия рәвешендә дөнья күргән басмалар да бар: мәсәлән, ?Әдәби мирас?, ?Шәхесләребез? һ. б. Бу басмалар бер-берсеннән эчтәлекләре, кемгә, ягъни укучыларның кайсы катлавына адресланган булуы белән дә бер-берсеннән аерылып торалар. Шулай итеп укучыларның кайсы катлавына адресланган булуга карап, басмалар төрле типларга бүленәләр. Басмаларны типларга классификацион бүлүнең нигезендә теге яки бу текстны нәшер итәргә эзерләнгәндә сарыф ителгән хезмәтнең характеры ята. Биредә өч төрле очрак булырга мөмкин: а) басарга эзерләнгән текст башка бер чыганактан беринди үзгәртүләрсез алып басыла, б) текст текстолог тарафыннан махсус эзерләнә, в) текст элек нәшер ителгән фәнни басмадан күчереп бастырыла. Мөнә бу очрак безгә басмаларның өч тибын ачыкларга мөмкинлек бирә. Принципта һәрбер авторның әсәре төрле типтагы басмаларда дөнья күрергә мөмкин. 1. Докуметаль басмалар. Мондый типтагы басмаларда текст барлык үзенчәлекләре максимал сакланган хәлдә нәшер ителә. Практикада бу ике төрле ысул белән тормышка ашырылырга мөмкин: фотомеханик һәм текстны яңадан жыю. Беренче ысул белән нәшер ителгән басмаларны факсимиль басма дип атыйлар. Мондый басмалар текстның тышкы үзенчәлекләрен, ягъни хәрәфләрнең язылу рәвешен, бизәкләрне, текстның биттә урнашу рәвешен, шул исәптән орфографик хаталарны да төгәл чагылдыралар. Әлбәттә, бу рәвешле бары тик кулъязмалар яки бик сирәк китаплар гына нәшер ителә. Бездә факсимиль басмаларга мисал итеп М. Жәлилнең ?Моабит дәфтәрләре?нең Казанда 2000 елда дөнья күргән басмасын китерергә була. Бу басмада шагыйрь әсәрләренең фотокүчермәсе урнаштырылган, гарәп һәм латын графикасындагы текстларның кириллицага күчермәсе бирелгән. Документаль басманың бурычы уникаль чыганакны (басманы) максимал рәвештә төгәл чагылдыру. 2. Тәнкыйди басмалар. Мондый басмаларны гадәттә фәнни басмалар да дип атыйлар. Тәнкыйди басмалар теге яки бу автор әсәрләренең фәнни яктан эзерләнәп бастырылган тибы ул. Максатка карап тәнкыйди басмалар түбәндәге төрләргә бүленә: - Академик басма, - Фәнни басма, - Фәнни-популяр басма. Академик басма ? тәнкыйди басмаларның иң югары формасы. Академик басманы нәшер итү өч төп бурычны хәл итәргә тиеш: - Авторның сакланып калган барлык текстларын үз эченә алырга тиеш: тәмамланган һәм тәмамланмаган вариантлар, каралама, хатлар, куен дәфтәрләре һ.б. - Автор текстның төп асылы ачылган булырга тиеш. - Фәнни аппарат. Тәнкыйди басмаларның икенче формасы ? фәнни басмалар. Текст текстолог тарафыннан махсус эзерләнә. Фәнни аппаратның тулылыгы мөжбүри түгел.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Хәзерге вакытта татар китаплары күптөрле формада нәшер ителә. Аерым авторларның күптомлыклары, төрле жыентыклар һәм шулай ук серия рәвешендә дөнья күргән басмалар да бар: мәсәлән, ?Әдәби мирас?, ?Шәхесләребез? һ. б. Бу басмалар бер-берсеннән эчтәлекләре, кемгә, ягъни укучыларның кайсы катлавына адресланган булуы белән дә бер-берсеннән аерылып торалар. Шулай итеп укучыларның кайсы катлавына адресланган булуга карап, басмалар төрле типларга бүленәләр. Басмаларны типларга классификацион бүлүнең нигезендә теге яки бу текстны нәшер итәргә эзерләнгәндә сарыф ителгән хезмәтнең характеры ята. Биредә өч төрле очрак булырга мөмкин: а) басарга эзерләнгән текст башка бер чыганактан беринди үзгәртүләрсез алып басыла, б) текст текстолог тарафыннан махсус эзерләнә, в) текст элек нәшер ителгән фәнни басмадан күчереп бастырыла. Мөнә бу очрак безгә басмаларның өч тибын ачыкларга мөмкинлек бирә. Принципта һәрбер авторның әсәре төрле типтагы басмаларда дөнья күрергә мөмкин.

Тема 3. Подготовка текстов к изданию. Основной текст.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Язучының әсәрләрен басмага әзерләү шартлы рәвештә ике этапны үз эченә ала: 1 ? теге яки бу әсәрнең кулъязма һәм басма текстларын ачыклау, өйрөнү һәм өйрөнү нәтижәсендә әсәрнең төп текстын сайлап алу. Теге яки бу әсәрнең, язучы ижатының соңгы стадиясен барлыкка килгән текст, төп текст дип атала. 2 ? төп текстны тикшереп, аны төрле бозулардан арындыру. Әсәрнең кулъязма һәм басма нөсхәләренең сакланышы, текстлардагы бозулар, хата-ялгышлар күп төрле сәбәпләргә бәйләнгән. Автор ижатының үзенчәлекләре, әсәрнең язылу шартлары һәм шул вакыттагы ижтимагый-сәяси хәл, басылу урыны, әсәрне бастырганда авторның катнашуы һәм катнашмавы, варисларның язучы мирасына мөнәсәбәте ? болар барысы да кулъязмаларның сыйфатына, сакланыш дәрәжәсенә тәэсир иткән һәм итә. Кайбер очракларда язучының архивы чагыштырмача тулы килеш сакланып кала, аның туганнары, танышларының истәлекләре һ.б. документлар да билгеле бер тәртип белән тупланган була. Моны ?идеаль? очрак дип әйтәргә була. Тормышта исә күп кенә очракта башка мөнәсәбәтне күрәбез. Әсәрнең барлык чыганаclarын өйрөнү (кулъязма һәм басма) һәм төп текстны булдыру түбәндәгеләрне ачыклауны таләп итә: - автор үзе язган кулъязма, - кеше күчәргән кулъязма, - хәзерлек материаллары, каралама текстлар, - копия ? күчәрмә. Ахыр чиктә авторның кулъязмасын табу үз максат түгел, ул табылмаган очракта сыйфатлы күчәрмәләр дә максатка хезмәт итә. Язучының архивын өйрөнү нәтижәсендә ачылган төп текстны өч төрле категориягә бүлсә мөмкин: 1. Автор тарафыннан тәмамланган һәм матбугатта чыгарылган әсәр. 2. Тәмамланган, әмма язучы тарафыннан бастырылмаган әсәр. 3. Язучы тарафыннан тәмамланмаган һәм бастырылмаган әсәр.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Узган гасырның 20нче еллар азагына кадәрге вакытта ижәт ителгән мирасны, ягъни гарәби язучы мирасны хәзерге укучыга житкерүдә авырлык тудырган тагын бер мәсьәлә ? ул гарәп-фарсы, төрек алынмалары белән чуарланган тел мәсьәләсе. Бу мәсьәләнең ике чишелеше бар: 1. Фәнни басмаларда әсәрләренң теле мөмкин булган кадәрле үзенчәлекләре сакланган килеш бастырылырга тиеш. Хәзерге укучыга авыр аңлаешлы алынма, архаик сүзләргә, махсус атамаларга, күренеш һәм тарихи фактларга яки кинәяле сүзләргә аңлатмалар биреп бастыру. 2. Хәзерге укучыга авыр аңлаешлы текстны урта дәрәжәле укучылар да жиңелрәк аңларлык рәвештә эшкәртә, адаптацияләп бастыру. Мондый алым алдынгы Европа илләрендә, мәсәлән Бөекбританиядә Шекспир әсәрләрен бастырганда, еш кулланыла. Мирас ядкәрләрен киң катлау укучыга житкерүнең иң кулай бу алымы, әлбәттә, бездә дә кулланылмый түгел. Әйттик, З.Бигиевның ?Зур гөнаһлар? (Казан, 1991) китабында өдипнең ике раманы һәм юлъязмасы оригинал үзенчәлекләрен мөмкин кадәр саклаган транскрипциядә һәм хәзерге татар теленә күчәрмәдә бирелгән. Әлбәттә, бу алым, әйтелгәнчә, мирас ядкәрләрен киң катлау укучыга житкерүнең иң кулай алымы, әмма шактый чыгымнар да сорый торган алым

Тема 4. Особенности текстологической обработки текстов.Транслитерация и транскрипция .Комментарий.Примечание.

лекционное занятие (6 часа(ов)):

Особенности текстологической обработки текстов.Транслитерация и транскрипция .Комментарий.Примечание.

практическое занятие (6 часа(ов)):

Особенности текстологической обработки текстов.Транслитерация и транскрипция .Комментарий.Примечание.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Введение. Предмет и основные задачи курса. Научная литература. Этапы развития текстологии.					

Литературные источники и текстология.

6	1	подготовка к тестированию	4	тестирование
---	---	---------------------------	---	--------------

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
2.	Тема 2. Типы изданий: документальные, критические, академические, научно-популярные издания.	6	2	подготовка к реферату	10	реферат
3.	Тема 3. Подготовка текстов к изданию. Основной текст.	6	3	подготовка к тестированию	12	тестирование
4.	Тема 4. Особенности текстологической обработки текстов. Транслитерация и транскрипция. Комментарий. Примечание.	6	4	подготовка домашнего задания	10	домашнее задание
	Итого				36	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Лекционная часть сопровождается практическими работами, где предполагается применение теоретических знаний.

Рекомендуемые образовательные технологии: традиционные и инновационные.

Традиционные : лекции, семинарские и практические занятия, самостоятельная работа студентов. Инновационные деловые и ролевые игры, разбор конкретных ситуаций. Для текущей аттестации студентов рекомендуется использование семинарских и практических занятий, а также письменных домашних / аудиторных работ по основным разделам дисциплины. Изучение дисциплины завершается зачетом.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Введение. Предмет и основные задачи курса. Научная литература. Этапы развития текстологии. Литературные источники и текстология.

тестирование , примерные вопросы:

проверка результатов тестирования.

Тема 2. Типы изданий: документальные, критические, академические, научно-популярные издания.

реферат , примерные темы:

выступление студента перед аудиторией.

Тема 3. Подготовка текстов к изданию. Основной текст.

тестирование , примерные вопросы:

проверка результатов тестирования.

Тема 4. Особенности текстологической обработки текстов. Транслитерация и транскрипция. Комментарий. Примечание.

домашнее задание , примерные вопросы:

проверка правильности и своевременности выполнения домашнего задания.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к зачету:

1. Задачи текстологии.
2. Проблемы основного текста.
3. Терминология.
4. Последняя творческая воля автора.
- 5 Установление основного текста.
6. Варианты и транскрипция.
7. Пунктуация и орфография.
8. Датировка.
9. Атрибуция.
10. Типы изданий.
11. Расположение материала.
12. Вспомогательный аппарат издания.
13. Терминология.
14. Задачи комментария.
15. Место комментария.
16. Указатели.

7.1. Основная литература:

1. Лихачев Д.С. Текстология. На материале русской литературы X-XVII веков. Изд.2 ое.– Л., Наука, 1983.
2. Юзиев Н.Әдәбият чыганаclarы.– Казан, 1997.
3. Рәмиев З. XX йөз башы татар әдәбияты; авторлык, төп текст һәм хронология мәсьәләләре.– Казан, РИЦ "Школа", 2000.
4. Хәкимжанов Ф.С., Шәкүрова М.М. Хәзерге татар теле: Пунктуация.– Казан:Gumanitarya, 2003.
5. Рамеев З.З.Текстология татарской литературы начала XX века.– Казань: "Алма-Лит", 2008.

7.2. Дополнительная литература:

1. Курбатов Х.Р. Татар теленең алфавит һәм орфографиясе тарихы.– Казан: Татар. кит.нәшр., 1960.
2. Татар әдәбияты текстологиясе мәсьәләләре: (Урта гасырлар - XX йөз башы).– Казан, 2006.
3. Госманов М.Г. Иске татар язуы нигезләре: (Студентлар өчен методик кулланма-таблицалар).1 кисәк.– Казан: Казан, ун-ты нәшр., 1983.
4. Госманов М.Г. Каурый каләм эзеннән: археограф язмалары.Тулыландырылган икенче басма.– Казан: Татар.кит.нәшр., 1994.

7.3. Интернет-ресурсы:

Гасырлар авазы - <http://www.archive.gov.tatarstan.ru/>

Журнал - <http://www.archive.gov.tatarstan.ru/>

История Татарстана - <http://www.kcn.ru/tat.ru/politics/pan/index.php>

Татарская электронная библиотека - <http://kitap.net.ru>

90-летие ТАССР - <http://tassr90.ru/>

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Текстология" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС "БиблиоРоссика" представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе Издательства "Лань" , доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС Издательства "Лань" включает в себя электронные версии книг издательства "Лань" и других ведущих издательств учебной литературы, а также электронные версии периодических изданий по естественным, техническим и гуманитарным наукам. ЭБС Издательства "Лань" обеспечивает доступ к научной, учебной литературе и научным периодическим изданиям по максимальному количеству профильных направлений с соблюдением всех авторских и смежных прав.

Технические средства (презентационное оборудование), необходимые для проведения лекционных и практических занятий;

1. Мультимедийный компьютер (ноутбук)
2. Мультимедийный видеопроектор и презентационный экран.
3. Средства телекоммуникации (выход в Интернет).

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 030600.62 "История" и профилю подготовки История и культура Поволжья и Приуралья .

Автор(ы):

Миннуллин З.С. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

Мустафина Д.А. _____

"__" _____ 201__ г.